

LATVIJAS NACIONĀLĀS OPERAS DARBĪBAS PĀRSKATS PAR 2010. GADU

2010. gadu Latvijas Nacionālajā operā (LNO) raksturo gan spilgti mākslinieciski sasniegumi, gan saspringts ikdienas darbs. Gada laikā notikuši 220 pasākumi: operas, baleti, koncerti, izglītojoši pasākumi pieaugušajiem un bērniem (skat. 1.10.). Repertuāru papildinājuši septiņi jauniestudējumi un atjaunojumu pirmizrādes (skat. 1.1. un 1.2.), LNO viesojušies daudzi starptautiski atzīti operas un baleta mākslinieki (skat. 1.5.), mākslinieciskie sasniegumi novērtēti ar dažādām kultūras balvām un nominācijām Latvijā un ārzemēs (skat. 1.8.).

Ņemot vērā smago finansiālo situāciju, kādā 2010. gadā atradās daudzi Latvijas iedzīvotāji, LNO pazemināja biļešu cenas un piemēroja vairākas atlaižu programmas, kā rezultātā pieauga pārdoto biļešu skaits – no 140 544 biļetēm 2009. gadā līdz 144 051 biļetei 2010. gadā. 2010. gada decembrī LNO Lielajai zālei bija 97% apmeklējums, populārākajiem operas un baleta iestudējumiem tas bija pat 100% (skat. 7.1.). Lai operas un baleta izrādes varētu baudīt arī sociāli visneaizsargātākie Latvijas iedzīvotāji, LNO aktīvi darbojās labdarības programmās, atvēlot tām gada laikā divreiz vairāk biļešu nekā gadu iepriekš – 1446 bezmaksas biļetes uz 21 nosaukuma izrādēm (skat. 9.).

Aktīvs darbs ieguldīts publikas izglītošanā, informēšanā un piesaistīšanā, operas un baleta kā žanru izskaidrošanā un popularizēšanā. 2010. gadā LNO mākslinieki devās viesizrādēs uz Latvijas reģioniem un ārvalstīm (skat. 2.). Lai piesaistītu operai un baletam bērnus un jauniešus, tika turpināta iepriekšējās sezonās veiksmīgi aizsāktā Izglītības programmas paplašināšana (skat. 3.4). 2010. gadā LNO Izglītības programmas ietvaros veidoja dažādus sadarbības projektus ar citām kultūras un mākslas iestādēm (skat. 4.).

Tomēr sarežģītā finansiālā situācijā 2010. gadā atradās arī LNO, kas saņēma mazākas valsts dotācijas nekā iepriekšējos gados – Ls 3 700 000, salīdzinot ar Ls 5 740 323 2008. gadā un Ls 4 881 455 2009. gadā. Pazemināto biļešu cenu dēļ mazinājušies ienākumi no pārdotajām biļetēm – no Ls 1 125 441 2009. gadā uz Ls 989 714 2010. gadā.

1. LNO IESTUDĒJUMI

1.1. Operu jauniestudējumi

LNO kā repertuāra teātris katras sezonas ietvaros no septembra vidus līdz maija beigām piedāvā gan operas un baleta izrādes, gan dažādus koncertus. Katru gadu skatītājiem tiek piedāvāti abu žanru jauniestudējumi. Sakarā ar samazināto valsts dotāciju un vispārējo finansiālo situāciju valstī būtisku iespēju dažādot repertuāru sniedz arī atjaunojumi.

LNO 2010. gadā piedāvāja divu ievērojamu komponistu operu jauniestudējumus, kas ārzemju kritiķu vidū izpelnījās atzinību par augsto muzikālo un māksliniecisko līmeni. Vēl divi skatītāju iemīļoti un kritiķu atzinīgi novērtēti operu iestudējumi atgriezās repertuārā ar jauniestudējumu pirmizrādēm.

8. jūnijā Rīgas Operas festivālu 2010 atklāja Dž. Pučīni operu viencēlienu „Apmetnis”, „Māsa Andželika” un „Džanni Skiki” pirmizrāde. Šie trīs operu viencēlieni pasaulē pazīstami ar nosaukumu „**Triptihs**”. „Triptiha” radošo komandu veidoja muzikālais vadītājs Modests Pitrens (Modestas Pitrenas), diriģents Atvars Lakstīgala, režisors Viesturs Kairišs, scenogrāfe un kostīmu māksliniece Ieva Jurjāne, dramaturgs Johens Breiholcs un gaismu māksliniece Karina Pēšone. Jauniestudējuma sagatavošanā tika iesaistīti gandrīz visi LNO solisti, kā arī viesi.

Beigā gada noslēgumā – 3. decembrī – ar krāšņu viessolistu ansambli pirmizrādi piedzīvoja P.Čaikovska opera „**Jevgeņins Onegins**”. Jauniestudējumu veidojuši muzikālais vadītājs Mihails Tatarņikovs (Sanktpēterburga), režisors Andrejs Žagars, scenogrāfe Katrīna Neiburga, kostīmu mākslinieki Mārīte Mastiņa un Rolands Pēterkops, gaismu mākslinieks

Gļebs Filštinskis un dramaturģiskais konsultants Dmitrijs Cijikins. Jauniestudējuma pirmizrādēs galvenās lomas dziedāja LNO publikas iemīļoti solisti.

Atjaunojuma pirmizrādi (atgriešanos repertuārā) 18. martā piedzīvoja popularitāti iemantojušais Dž. Verdi operas „**Nabuko**” iestudējums. Iestudējumu sagatavoja diriģents Aigars Meri, režisors Guntis Gailītis, scenogrāfs Andris Freibergs, kostīmu māksliniece Kristīne Pasternaka u.c. Galvenajās lomās iejutās Samsons Izjumovs un Vladimirs Petrovs (Nabuko), Elena Nebera un Julianna Bavarska (Abigaila), Kristīne Zadvovska, Olga Jakovļeva, Laura Grecka (Fenēna), Andris Ludvigs, Raimonds Bramanis, Viesturs Jansons (Ismails), Romāns Poljsadovs, Krišjānis Norvelis (Zakarija) u.c.

Bet 7. oktobrī LNO galvenā diriģenta Modesta Pitrena vadībā atjaunojuma pirmizrādi (atgriešanos repertuārā) piedzīvoja leģendārais mākslinieka Ilmāra Blumberga un režisores Māras Ķimeles iestudējums – Dž. Verdi opera „**Aīda**”. Titullomu atjaunojuma pirmizrādē dziedāja Julianna Bavarska, tai gatavojās arī Liene Kinča. Pārējās lomās: Efe Kislali (Radamess), Samsons Izjumovs (Amonasro), Kristīne Zadvovska (Amnerisa) u.c. Atjaunojuma muzikālais vadītājs – LNO galvenais diriģents Modests Pitrens. Pirmā atjaunojuma izrāde 7. oktobrī tika veltīta tenoram Kārlim Zariņam 80 gadu jubilejā.

1.2. Baletu jauniestudējumi

LNO 2010. gadā iepriecināja skatītājus ar diviem ļoti veiksmīgiem klasiskā baleta jauniestudējumiem, kā arī pirmo laikmetīgās dejas pirmizrādi.

8. maijā priekškaru vēra pirmā P. Čaikovska baleta „**Apburtā princese**” izrāde. Iestudējuma horeogrāfs – Aivars Leimanis, diriģents Farhads Stade, scenogrāfe un kostīmu māksliniece Ināra Gauja, gaismu mākslinieks Kārlis Kaupužs un grima māksliniece Elita Klāra. Galvenajās lomās: Jūlija Gurviča, Elza Leimane, Sabīne Guravska (princese Aurora), Aleksejs Avečkins, Raimonds Martinovs, Sergejs Neikšins (princis Dezirē), Juka Mijake, Iļana Puhova, Jolanta Lubēja (princese Florīna), Arturs Sokolovs, Zigmārs Kirilko, Viktors Seiko, Aleksandrs Latišonoks (Zilais putns) u.c.

22. oktobrī sadarbībā ar Splitas teātri notika pirmizrāde horeogrāfa Jurija Vamoša baleta komēdijai divos cēlieņos „**Sapnis vasaras naktī**”. Iestudējumā, kas veidots pēc Viljama Šekspīra lugas motīviem, skanēja Fēliksa Mendelszona-Bartoldi mūzika. Pie diriģents pulsts bija Mārtiņš Ozoliņš. Jauniestudējuma lomās: Raimonds Martinovs (Oberons), Jūlija Gurviča (Titānija), Intars Kleinhofs (Paks), Andris Pudāns (Robins), Ringolds Žigis (Ēzelis), Elza Leimane-Martinova (Helēna), Juka Mijake (Hermija), Sergejs Neikšins (Lizanders), Arturs Sokolovs (Demetrijs) u.c.

Bet 27. martā LNO Jaunajā zālē notika horeogrāfes Olgas Žitluhinas laikmetīgās dejas iestudējuma „**Aplam**” pirmizrāde ar Jura Kaukuļa un Kaspara Tobja („Dzelzs vilks”) oriģinālmūziku. „Aplam” bija pirmā laikmetīgās dejas izrāde LNO baleta vēsturē, kurā piedalījušies LNO baleta solisti.

1.3. Simfoniskās mūzikas koncerti

LNO 2010. gadā atsāka un turpināja tradicionālos simfoniskās mūzikas koncertus, kuros LNO orķestris un solisti izpildīja gan ievērojamu ārzemju, gan nozīmīgu latviešu komponistu skaņdarbus.

14. februārī pēc ilgāka pārtraukuma LNO notika kārtējais **simfoniskās mūzikas koncerts**. Tajā izskanēja Dmitrija Šostakoviča Piektā simfonija, Sergeja Raħmaņinova Otrais klavierkoncerts un Sergeja Prokofjeva baleta „Romeo un Džuljeta” pirmā cēliena finālskats. Koncertā muzicēja LNO orķestris, diriģents Modests Pitrens un pianists, J.Vītola Starptautiskā pianistu konkursa uzvarētājs Antons Ļahovskis.

10. oktobrī LNO Lielajā zālē notika latviešu mūzikas klasiķa **Jāņa Mediņa 120 gadu jubilejai veltītais koncerts**, kurā skanēja fragmenti no operām „Uguns un nakts”, „Dievi un cilvēki”, „Sprīdītis”, baleta „Mīlas uzvara”, kā arī komponista sacerētā simfoniskā mūzikā, Klavierkoncerts u.c. Pie diriģenta pulks – Andris Veismanis, pianists – Reinis Zariņš, LNO solisti – Inga Šļubovska, Aira Rūrāne, Kristīne Gailīte, Olga Jakovļeva, Ieva Parša, Ilona Bagele, Andris Ludvigs, Jānis Apeinis, Krišjānis Norvelis, Kārlis Saržants, Patriks Stepe (Rīgas Doma kora skola), LNO Orķestris un koris.

11. decembrī LNO Lielajā zālē notika **simfoniskās mūzikas koncerts**, kurā muzicēja LNO orķestris diriģenta Atvara Lakstīgalas vadībā. Koncertā skanēja Frederika Šopēna „Pirmais klavierkoncerts” un Roberta Šūmaņa „Klavierkoncerts” ievērojamo pianistu Sergeja Osokina un Andreja Osokina interpretācijā. Koncerts bija veltījums abu romantisma laikmeta komponistu — Frederika Šopēna un Roberta Šūmaņa — 200 gades atcerei.

Bet gada nogalē — 28., 29. un 30. decembrī — izskanēja nu jau par tradīciju kļuvušie **Vecgada koncerti**, šoreiz — Brodvejas mūziklu skaņās. Koncertā piedalījās gan tādi publikas iemīļoti solisti kā Sonora Voice, Ilona Bagele, Inga Šļubovska, Kristīne Zadovska, Asmika Grigorjana, Andris Ludvigs, Krišjānis Norvelis, Jānis Apeinis un Imants Erdmans, gan īpašie viesi — maestro Raimonds Pauls, pianists Raimonds Petrauskis un sitaminstrumentālists Rihards Zaļupe. Pie diriģenta pulks: Mārtiņš Ozoliņš.

1.4. Kamermūzikas koncerti

Kamermūzikas koncerti un solokoncerti LNO Beletāžas zālē tiek vērsti uz mūziķu mākslinieciskā potenciāla attīstīšanu, ansambļa muzicēšanas izkopšanu, klausītāju izglītošanu un iepazīstināšanu ar kamermūzikas repertuāru un jaunajiem mūziķiem.

Kā pirmais 17. aprīlī LNO Beletāžas zālē notika daudzsološā jaunā soprāna **Ingas Šļubovskas** pirmais **solokonzerts**, kurā dziedātāja muzicēja kopā ar domubiedriem: LNO stīgu kvartetu (Svetlanu Okuņu, Elizabeti Sorokinu, Ingu Sunepu, Eināru Upatnieku) un virtuozo pianisti, „Yamaha” 9. Starptautiskā koncertmeistaru konkursa Birmingemā uzvarētāju Agnesi Egliņu. Koncertā skanēja Alfrēda Kalniņa, Riharda Štrausa un Roberta Šūmaņa dziesmas.

13. novembrī LNO Beletāžas zālē notika **latviešu kamermūzikas koncerts**, kurā koncertmeistares Ilzes Ozoliņas un LNO solistu interpretācijā izskanēja Jāzepa Mediņa un Emīļa Dārziņa solodziesmas.

5. decembrī LNO Beletāžas zālē savu pirmo **solokonzertu** sniedza arī soprāns **Liene Kinča**. Koncertā skanēja Gustava Mālera un Riharda Štrausa dziesmas. Pie klavierēm – koncertmeistare Terēze Rozenberga. Ar šo koncertprogrammu Liene Kinča vēlāk devās viesturnejā uz Vāciju.

Bet Ziemassvētku gaidās Norvēģijas Karalistes vēstniecība rīdniekiem sagatavoja īpašu dāvanu: 6. decembra vakarā visi tika laipni aicināti baudīt Ziemeļu noskaņas, LNO Beletāžas zālē klausoties **Edvarda Grīga komponētās melodijas**, ko izpildīja LNO uzlecošā zvaigzne Dana Bramane, komponists un pianists Pēteris Plakidis, čellists Ivars Bezprozvanovs, vijolnieks Leonards Antonevičs un Agnese Egliņa.

1.5. Sadarbība ar populāriem un starptautiski atzītiem māksliniekiem

Līdztekus jauno talantu atbalstīšanai LNO iestudējumos aktīvi tiek iesaistīti starptautiski atzīti operas mākslinieki: diriģenti, režisori, horeogrāfi, kā arī ārzemju viessolisti. 2010. gadā rīdnieki baudīja gan interesantas debijas, gan iemīļotu mākslinieku atgriešanās.

Pie daudzu 2010. gada operas izrāžu diriģenta pulks stājās LNO galvenais diriģents **Modests Pitrens**. Viņš veidoja muzikālo rokrakstu tādiem atzinīgi novērtētiem iestudējumiem kā Dž.

Pučīni „Triptiha” jauniestudējums un Dž. Verdi operas „Aīda” atjaunojuma pirmizrāde. Modests Pitrens diriģēja arī LNO repertuāra izrādes kā „Pīķa Dāma”, „Verters” un „Mīlas dzēriens”. LNO turpinās sadarbību ar maestro, un galvenā diriģenta pienākumus viņš pildīs arī 2011./2012. gada sezonā, kas viņam būs jau trešā sezona pēc kārtas.

2010. gada pavasarī pie LNO diriģenta pulsts pirmo reizi stājās tagad jau iemīļotais un starptautiski atzītais maestro **Mihails Tatarnikovs**, kura muzikālajā vadībā bija skatāms „Dons Žuans” un „Jevgeņijs Oņegins” jauniestudējums. Pie izrādes „Madama Butterfly” diriģenta pulsts 2010. gadā stājās arī viesdiriģents **Aleksandrs Anisimovs**.

Par ievērojam notikumu 2010. gada sākumā kļuva operas „Traviata” izrāde, pie kuras muzikālā vadītāja pulsts stājās japāņu diriģents, starptautisku konkursu laureāts un Eiropas operteātros pieredzējušais **Hirofumi Jošida**. 2010. gadā viņš LNO viesojās pirmo, bet ne pēdējo reizi: pie LNO diriģenta pulsts viņš atgriezās arī 2009./2010. gada sezonas izskaņā, diriģējot operas izrādi „Madama Butterfly”.

Skatītāji vienmēr ar prieku uzņem Latvijas solistus, kas izveidojoši starptautiski veiksmīgas profesionālās karjeras. Stabila sadarbība LNO izveidojusies ar pasaulē atzītajiem dziedātājiem **Kristīni Opolais** un **Aleksandru Antoņenko**. Jau 2010. gada sākumā — 7. un 9. janvārī — LNO „Pīķa dāmas” izrādēs viņi atgriezās savās zvaigžņu lomās: soprāns Kristīne Opolais izpildīja Līzas lomu, kamēr tenors Aleksandrs Antoņenko — Hermaņa lomā.

Atkalredzēšanos ar A. Antoņenko Rīgas skatītāji piedzīvoja arī 5. un 7. martā, kad LNO skanēja Dž. Verdi "Otello" koncertuzvedums diriģenta Normunda Vaiča vadībā. A. Antoņenko iejutās titulvaroņa Otello lomā. Iepriekš tenors sevi šai lomā jau bija apliecinājis starptautiski, maestro Rikardo Muti vadībā 2008. gadā debitējot ar to Zalcburgas festivālā un Romas operā, bet 2010. gada sākumā – Vīnes Valsts operā, kur pie diriģenta pulsts bija Adams Fišers. Dezdemonas lomā šai izrādē debitēja **Inga Kalna**.

Arī atkalredzēšanās ar Kristīni Opolais uz LNO skatuves 2010. gadā priecēja vairākkārt. 28. martā izrādē „Dons Žuans” viņa debitēja donnas Elvīras lomā. Turpmāk sezonā ar K. Opolais Tatjanas lomā skatītāji tikās arī P. Čaikovska operas „Jevgeņijs Oņegins” jauniestudējuma pirmizrādē decembrī.

LNO sirsnīgi tika uzņemti arī vairāki citi starptautiski atzīti Latvijas mākslinieki. Publikas iemīļotā soliste **Inese Galante** LNO uzstājās A/S „Latvijas Gāzes” balvas pasniegšanas ceremonijā un koncertā, atklājot 2010./2011. gada sezonu. Spožais latviešu basbaritons **Egils Siliņš**, kurš 2010. gadā debitēja arī uz Parīzes Bastīlijas operas skatuves, LNO sagatavoja un izpildīja titullomu P. Čaikovska operas „Jevgeņijs Oņegins” jauniestudējumā.

Būtisku ieguldījumu LNO repertuāra izrādēs 2010. gadā snieguši ievērojami ārzemju viessolisti, kas izpildījuši vadošas lomas praktiski visās LNO repertuāra operās. 2010. gadā turpinājās sadarbība ar lietuviešu soprānu **Asmiku Grigorjanu**, kas piedalījās 2009./2010. gada sezonas izskaņas jauniestudējumā — Dž. Pučīni „Triptihā”, iestudējot Džordžetas, Māsas Andželikas un Lauretas lomas. Vēlāk sezonā A. Grigorjana atgriezās gan „Triptiha” repertuāra izrādēs, gan Vecgada koncertos gada izskaņā. „Triptiha” jauniestudējumā publika iepazīna arī tādus izcilus solistus kā baritons **Kosma Ranuers** un tenors **Tjago Arankams**.

Kanādiešu un franču izcelsmes mecosoprāns **Nora Suruzjana**, kas ir daudzu prestižu starptautisku konkursu laureāte Kanādā un Hansa Gabora Belvedera konkursa fināliste Vīnē, viesojās Karmenas lomā Ž. Bizē operā „Karmena” un Šarlotes lomā Ž. Masnē operā „Verters”. „Donā Žuana” iestudējumā donnas Annas lomā viesojās soprāns **Jeļena Vozņesenska**. Šī solistes sadarbojas ar lielākajiem Krievijas un Eiropas operteātriem, un viņas balsi LNO skatītāji ir baudījuši jau vairākkārt.

Jau agrāk skatītāju iepazītais tenors **Dmitro Popovs** 2010. gadā viesojās Dž. Verdi operas „Traviata” izrādēs un Dž. Pučīni operas „Madama Butterfly” izrādēs. Turcijā dzimušais un skolotais viessolists **Efe Kislali** piedalījās Dž. Verdi operas „Aīda” atjaunojumā. Bass **Ilja Banniks** Rīgā viesojās pirmoreiz, sagatavojot Gremīna lomu LNO jauniestudējumā „Jevgeņijs Oņegins”. Baritons **Laimonis Pautieņus** atgriezās uz LNO skatuves Dona Žuana lomā operā

„Dons Žuans”, Eskamiljo lomā operā „Karmena” un Žermona lomā Dž. Verdi operā „Traviata”. Mecosoprāns **Tanja Kross** viesojās Karmenas lomā Ž. Bizē operas „Karmena” izrādē. Neapolē dzimušais un skolotais **Rafaele Sepe** LNO izādēs debitēja Hozē (Ž. Bizē „Karmena”) un Vertera lomās (Ž. Masnē „Verters”). Izrādē „Burvju Flauta” Tamino lomu atveidoja poļu tenors **Lešeks Švidziņskis**, sadarbojoties ar mūziķu un skatītāju iemīļoto V. A. Mocarta mūzikas interpretu, poļu maestro **Zbignevu Gracu**.

Vēl LNO izrādēs viesojās tādi viessolisti kā Sandra Janušaite, Irina Krikunova, Elena Nebera, Ļubova Sokolova, Edgars Montvids, Ksavjers Moreno, Sergejs Muntjans, Romāns Murovickis, Georgs Onjani u.c.

1.6. Latvijas Nacionālā baleta mākslinieku sasniegumi

2010. gadā LNO baleta trupa ieguva nosaukumu **Latvijas Nacionālais balets**.

Baletam gads iezīmīgs ar dejojāņu paaudžu maiņu. Sezonas sākumā baleta trupu papildina septiņi jauni dejojāji. Rīgas Horeogrāfijas skolas absolventi jau debitējuši vairākas nozīmīgās lomās: **Jolanta Lubēja** debitējusi Zinas lomā D. Šostakoviča baletā „Gaišais strauts”, dejojusi Ceriņu feju, Princesi Florīnu un Briljantu P. Čaikovska baletā „Apburtā princese” un Hermiju J. Vamoša baletā „Sapnis vasaras naktī”; **Alise Prudāne** debitējusi Ceriņu fejas baletā „Apburtā princese”, dejojusi Laumu J. Vamoša baletā „Sapnis vasaras naktī”; **Ieva Rācene** debitējusi kā Ļaunā feja Karabosa baletā „Sapnis vasaras naktī”. Dažādās solo dejās un duetos spilgti sevi apliecinājusi arī **Evelīna Godunova**.

LNO mākslinieki 2010. gadā apliecina savu starptautisko konkurētspēju, piedaloties izrādēs un koncertos ārpus Latvijas. Baleta solisti **Elza Leimane** un **Raimonds Martinovs** piedalījās Gala koncertos kopā ar pasaules zvaigznēm ASV, Somijā un Vācijā. Raimonds Martinovs dejoja Princi Zigrīdu baleta „Gulbju ezers” iestudējumā Dienvidāfrikā. **Aleksejs Avečkins** dejoja vadošās lomas izrādēs Lietuvas operas un baleta izrādēs, kā arī pirmo reizi darbojās kā repetitors, gatavojot A. Maskata baleta „Bīstamie sakari” iestudējumu Poznaņā (Polijā). **Sergejs Neikšins** piedalījās Lietuvas baleta izrādēs un Gala koncertā Viļņā.

1.7. Jubilejas

2010. gadā vairākiem LNO skatuves māksliniekiem tika atzīmētas nozīmīgas dzīves jubilejas.

2010. gada 1. februārī 60. dzimšanas dienu atzīmēja izcilais baletdejojājs, pedagogs un repetitors **Genādijs Gorbaņovs**. Genādijs Gorbaņovs beidzis Rīgas Horeogrāfijas vidusskolu, kur mācījies pie pedagogiem N. Leontjevas, V. Bļinova, J. Pankrates, A. Ēka, A. Lemberga un V. Cukanova. Kopš 1967. gada Genādijs Gorbaņovs ir LNO baleta solists, bet kopš 1979. gada – LNO baleta pedagogs un repetitors.

2010. gada 20. maijā 60 gadu jubileju atzīmēja spožais baritons **Samsons Izjumovs**. 18. jūnijā ar viņa jubilejai veltītu Dž. Verdi operas „Makbets” koncertuzvedumu noslēdzās 13. Rīgas Operas festivāls. Koncertuzvedumā piedalījās jubilārs (titulvaroņa lomā), Julianna Bavarska (Lēdija Makbeta), Krišjānis Norvelis (Banko), Raimonds Bramanis (Makdafs), Viesturs Jansons (Malkolms), Liene Kinča (Galmadāma) u.c., solisti, kā arī LNO koris un orķestris. Pie diriģenta pulsts bija Atvars Lakstīgala, koncertuzveduma režisors bija Uģis Brikmanis, bet kostīmu māksliniece – Kristīne Pasternaka.

2010. gada 6. jūlijā 80. jubileju svinēja leģendārais tenors **Kārlis Zariņš**. Iestudējot vairāk nekā 60 operlomas, dziedātājs vairāk nekā pusi savu līdzšinējā mūža – 45 gadus – pavadījis uz operas skatuves. Godinot savulaik vienu no spilgtākajiem Radamesa lomas atveidotājiem ne tikai Rīgā, bet arī Maskavas Lielajā teātrī, 7. oktobrī LNO atdzima viens no krāšņākajiem iestudējumiem – Dž. Verdi opera „Aīda”.

1.8. Mākslinieciskā darba novērtējums

Līdzīgi kā aizvadītajos gados, arī 2010. gadā LNO mākslinieki ir saņēmuši augstākos darba un talanta novērtējumus gan Latvijā, gan starptautiskā mērogā.

2010. gada 2. martā LNO notika „**Lielās Mūzikas balvas 2009**” pasniegšanas ceremonija, kurā tika noskaidroti 2009. gada izcilākie sasniegumi mūzikā deviņās nominācijās. Nominācijā „Gada debija” balvu saņēma Gunta Davidčuka, kas ievēribu guva ar Sofijas lomu LNO iestudētajā operā „Verters” un Oskara lomu LNO „Masku balles” iestudējumā. Šajā pašā kategorijā „Lielās Mūzikas balvai 2009” tika nominēta arī LNO soliste soprāns Inga Šļubovska, kas atzinību izpelnījās par izcilu sniegumu dažādās lomās (Papagena, Adīna, Cerlīna un Sofija) LNO iestudējumos, Rīgas Operas festivāla Kamermūzikas koncertā un Starptautiskajā jauno vokālistu konkursā Pasavā, Vācijā 2009. gada pavasarī.

Inga Šļubovska veiksmīgi piedalījās **Hariklejas Darklē Starptautiskajā vokālistu konkursā**, kas no 27. jūlija līdz 8. augustam jau 15. reizi norisinājās Rumānijas pilsētā Brailā. Konkursā goda prezidente ir rumāņu vokālās skolas leģenda Mariana Nikolesku. 2010. gadā konkursā piedalījās 180 dalībnieki no visas pasaules. Inga Šļubovska ieguva žūrijas speciālbalvu un prēmiju.

2011. gada 8. martā tika pasniegtas **Lielās mūzikas balvas** par izcilākajiem sniegumiem Latvijas mūzikā 2010. gadā. Vairākās nominācijās iekļauti arī LNO mākslinieki. Kategorijā „Gada uzvedums” tika nominēts Dž. Pučīni viencēlienu iestudējums „Triptihs”. Kategorijā „Labākā debija” uzvaras laurus plūca diriģents Atvars Lakstīgala. Šajā kategorijā nominēta bija arī LNO soliste soprāns Liene Kinča, kura savukārt ieguva pasākuma ģenerālsponsora AS „Cēsu alus” balvu. Bet balvu par spožiem starptautiskiem panākumiem saņēma diriģents, bijušais LNO galvenais diriģents un tagadējais Birmingemas simfoniskā orķestra mākslinieciskais vadītājs Andris Nelsons.

Diriģents Ainārs Rubiķis uzvarēja prestižajā **Gustava Mālera starptautiskajā diriģentu konkursā** Bambergā, Vācijā. Gustava Mālera diriģentu konkursu reizi trijos gados rīko Bambergas Simfoniskais orķestris. Tas notiek tikai trešo reizi, taču augstās repertuāra un dalībnieku profesionālā līmeņa prasības un starptautiskā žūrija, kurā strādā pasaulē pazīstami diriģenti, komponisti un mūzikas menedžmenta pārstāvji, jau padarījuši šo sacensību par vienu no vērtīgākajiem diriģentu konkursiem Eiropā. 2010. gadā konkurss notika divās kārtās: pēc ierakstu atlases sacensties klātienē konkursā Bambergā tika aicināti 12 diriģenti no Vācijas, Itālijas, Krievijas, Latvijas, Bulgārijas, Uzbekistānas, ASV, Dienvidkorejas un Japānas.

Latvijas Teātra darbinieku savienība Starptautiskās teātra dienas gaidās piešķirā ikgadējo **Helēnas Tangijevas-Birznieces balvu**. 2010. gadā par tās laureāti kļuva Sarmīte Jakse-Graudiņa – ilggadēja baleta māksliniece un repetitore, viena no pēdējām leģendārās baletmeistares Helēnas Tangijevas-Birznieces skolniecēm, baleta pedagoģe, pie kuras mācījušās jaunās LNO baleta zvaigznes Elza Leimane, Margarita Demjanoka u.c. Balvas pasniegšana notika **28. martā** Eduarda Smiļģa mājā.

LNO 2010./2011. gada sezonas atklāšanā 2010. gada 9. septembrī **AVS „Latvijas Gāze”** turpināja gadskārtējo tradīciju un ar nozīmīgo prēmiju apbalvoja un sumināja ievērojamākos gada operas un baleta mākslniekus. Balvu kā labākais operas solists saņēma Andris Ludvigs, bet par labāko baleta solisti tika atzīta Jūlija Gurviča. Balvu kā labākais orķestra mūziķis saņēma oboju grupas koncertmeistars Pēteris Endzelis. Balva par ieguldīto mūža darbu LNO mākslinieciskajā jomā tika pasniegta baleta repetitoram Modrim Ceram, savukārt par mūža darbu tehniski administratīvajā jomā tika apbalvots dekorāciju gleznotājs Laimonis Bubijs. Par īpašiem mākslinieciskiem sasniegumiem pagājušajā sezonā balva tika piešķirta LNO galvenajam diriģentam Modestam Pitrenam, bet balva „Leģendārs mūžs mākslā” nonāca pie baleta mākslinieces Larisas Tuisovas (šajā kategorijā balva tika pasniegta pirmoreiz).

23. novembra vakarā Dailes teātrī tika paziņoti „**Spēlmaņu nakts 2009/2010**” laureāti. Kategorijā „Gada baleta mākslinieks” balvu saņēma Latvijas Nacionālā baleta vadošā soliste Jūlija Gurviča par Princeses Auroras lomu LNO izrādē „Apburtā princese”.

15. decembrī, atzīmējot dibināšanas 110. gadskārtu, studentu korporācija „Talavija” LNO pirms izrādes „Verters” pasniedza tās filistra dibinātāja **prof. Paula Saksa Atzinības balvu**, kas ik gadu tiek piešķirta kādam no Latvijas opermūzikas jaunajiem talantiem. 2010. gadā šo godu izpelnījās tenors Andris Ludvigs, kas sevi bija spoži apliecinājis. Prof. Paula Saksa Atzinības balvu studentu korporācija „Talavija” nodibināja 1995. gadā, lai atbalstītu jaunos, spožu nākotni sološos latviešu opermūzikas talantus un vienlaicīgi izteiktu atzinību par viņu sasniegto Rīgas operas labās slavas un tradīciju stiprināšanā kā vietējā, tā starptautiskā mērogā.

1.9. Atceres pasākumi

Leģendārās baletdejošanas Annas Priedes dzimšanas dienā 11. maijā LNO Jaunajā zālē notika viņas 90 gadu jubilejai veltītās dokumentālās filmas „Ar sirsnīgiem sveicieniem... Anna Augustovna” pirmizrāde un fotoalbuma „Dievišķā Anna” prezentācija. Filma ir otrā sērija stāstā par mūsu baleta izcilākajām personībām topošajā dokumentālajā seriālā par Latvijas baleta vēsturi.

1.10. Rezultatīvie rādītāji

2010. gada rezultatīvo rādītāju skaitļi liecina par ieguldītā darba apjomu, aktivitāšu regularitāti un daudzveidību. LNO Lielajā zālē 2010. gadā notikušas 90 operas, 75 baleti un 14 koncerti. LNO Jaunajā zālē skatītāji pulcējušies uz 16 izglītības pasākumiem, 14 bērnu pasākumiem un 7 laikmetīgās dejas izrādēm. LNO Beletāžas zālē notika 4 koncerti. Pavisam 2010. gadā LNO notikuši **220 pasākumi** – tas ir vairāk nekā 2009. gadā, kad LNO telpās notika 202 pasākumi.

2. LNO VIESIZRĀDES

2010. gadā LNO mākslinieki devās **septiņās ārzemju viesizrādēs**. To laikā tika sniegta 21 izrāde. LNO mākslinieku priekšnesumus noskatījās **23 770 cilvēki**.

Lai nodrošinātu LNO izrāžu pieejamību reģionos, 2010. gadā LNO bijusi **trīs viesizrādēs Latvijā**, sniedzot divas izrādes teātra namā „Jūras vārti” Ventspilī (Dž. Verdi operas „Traviata” izrāde martā un P. Čaikovska baleta „Riekstkodis” izrāde novembrī) un vienu koncertu Valkas kultūras namā (LNO Solistu un orķestra koncerts aprīlī). Kopā izrādes noskatījās apmēram **1550 cilvēki**.

2.1. Operas viesizrādes

LNO operas mākslinieki 2010. gadā devās **divās ārzemju viesizrādēs**, nospēlējot maijā trīs Dž. Verdi operas „Makbets” izrādes sadarbībā ar Valladolidas *Teatro Calderon* un aģentūru „GoDirect” Spānijā un decembrī vienu Dž. Verdi operas „**Traviata**” izrādi Baltkrievijas Akadēmiskajā operas un baleta teātrī festivālā „Ziemassvētku forums” Minskā, Baltkrievijā. Četras izrādes noskatījās kopskaitā apmēram **4200 cilvēku**.

2.2. Baleta viesizrādes

Latvijas Nacionālais balets 2010. gadā piedalījies **piecās viesturnejās**, ārvalstīs kopā sniedzot 17 izrādes:

- Februārī balets sniedza četras Ā. Adāna „Žizeles” izrādes *Teatro Petruzzelli*, Bari, Itālijā;
- Martā balets viesojās Igaunijā, sniedzot divas izrādes Johvi Baleta festivālā Johvi koncertzālē – Ā. Adāna baletu „Korsārs” un Gala koncertu;
- Aprīlī baleta trupa festivāla „Zelta maska” ietvaros dejoja K. Špuka baletu „Smilšuvīrs” Krievijas Akadēmiskajā Jaunatnes teātrī Maskavā, Krievijā;
- Novembrī un decembrī balets sniedza septiņas P. Čaikovska baleta „Riekstkodis” izrādes *Teatro Lirico*, Kaljari, Sardīnijā;
- Decembrī balets sniedza divas A. Adāna baleta „Korsārs” izrādes un vienu Gala koncertu Boloņā un Pavijā, Itālijā (*Fondazione Teatro Gaetano Fraschini*, *Teatro Auditorium Manzoni*).

Kopumā Latvijas Nacionālā baleta uzstāšanos ārzemēs vēroja gandrīz 20 000 cilvēku liela publika (**19 570**).

2.3. LNO izrāžu īre

2010. gadā LNO sāka attīstīt jaunu starptautiskās sadarbības formu, pilnībā vai daļēji izīrējot savu iestudējumu dekorācijas un kostīmus opernamiem Eiropā, Āzijā un ASV. Kopējie ieņēmumi par izrāžu dekorāciju un kostīmu īri 2010. gadā sasniedza **75 000 eiro**. Tos veidoja vairāku izrāžu iznomāšana:

- Martā B. Eifmaņa baleta „Anna Kareņina” dekorācijas un kostīmi tika izīrēti Jaunajam Nacionālajam Tokijas teātrim Japānā. Kopumā tika nospēlētas sešas izrādes.
- Maijā Ž. Bizē operas „Karmena” dekorācijas un kostīmi tika izīrēti Boloņas teātrim Itālijā. Tika nospēlētas sešas izrādes. Sadarbību iecerēts turpināt: noslēgta vienošanās par tālāko izrādes īri sakarā ar Boloņas teātra viesizrādēm Japānā 2011. gadā (četrus izrādes).
- 16. līdz 31. oktobrim A. Adāna baleta „Žizele” dekorācijas un kostīmi tika izīrēti Horvātijas Nacionālajam teātrim Splitā, Horvātijā. LNO baleta māksliniecisks vadītājs Aivars Leimanis iestudēja šo izrādi kopā ar Splitas teātra baleta trupu.
- Alekseja Ratmanska baleta „Gaišais strauts” kostīmi tika izīrēti Amerikas Baleta teātrim izrādēm J. F. Kenedija Mākslas centrā Vašingtonā, Metropolitēna operā Ņujorkā un Losandželosas Mūzikas centrā. Kopumā tika izrādītas 17 baleta izrādes.

3. ĪPAŠIE PASĀKUMI

3.1. Rīgas Operas festivāls

Rīgas Operas festivāls – pirmais šāda mēroga un ieceres festivāls Ziemeļeiropā – ir kļuvis par vērtīgu tradīciju, kuru gaida gan Latvijas kultūras baudītāji, gan citu valstu skatītāji. Dibināts 1998. gadā, festivāls ik vasaru noslēdz LNO sezonu. Ik gadus Rīgas Operas festivāls piedāvā noskatīties sezonas jauniestudējumus, iepriekšējo sezonu spilgtākos iestudējumus, baudīt kādu lielās formas vokāli instrumentālo darbu, tikties ar iemīļotiem pašmāju solistiem un spožām ārzemju zvaigznēm, kā arī atcerēties savijņojošākos mirkļus, baudot visskaistākās operu melodijas.

13. Rīgas Operas festivāls 2010. gada 7. jūnijā tika atklāts ar simbolisku un savijņojošu notikumu – pie LNO fasādes tika iestādītas trīs liepas. LNO leģendārais tenors Kārlis Zariņš un jaunākā LNO soliste Gunta Davidčuka stādīja „operas” liepu, bet leģendārais baletdejojājs Haralds Ritenbergs un jaunākā LNO baleta trupas baletdejojāja Jolanta Lubēja stādīja „baleta” liepu. Trešo koku iestādīja LNO direktors Andrejs Žagars. 2010. gadā Rīgas Operas festivāls skatītājiem piedāvāja tādas izrādes kā „Triptihs”, „Mcenskās apriņķa lēdija Makbeta”, „Verters”, „Dons Žuans”, „Mīlas dzēriens” un „Makbets” koncertuzvedumu.

Rīgas Operas festivālu regulāri apmeklē un daudzina prestižu Eiropas mediju žurnālisti. 2010. gada festivālu apmeklēja žurnālisti un kritiķi no tādiem starptautiski ietekmīgiem izdevumiem kā „The Financial Times” un „Opera Now” (Londona), „Opera Actual” (Barselona), „Opera magazine” (Parīze), „Musik & Theater” (Cīrihe), „Opernwelt” (Berlīne), „Opernglas” (Hamburga), „Klassik” (Drēzdene) un „Der Merker” (Vīne). 2010. gadā tika uzsākta sadarbība ar Rīgas tūrisma attīstības biroju „Live Riga”, kas atbalstīja vairāku ārzemju žurnālistu vizītes uz festivālu.

Būtisku lomu bijēju tirdzniecībā spēlēja sadarbība ar tūrisma aģentūrām – tās 2010. gadā iegādājās 12.6% bijēju.

3.2. Atbalsta akcija operai

2010. gada jūnijā LNO izveidojās ārkārtas situācija – pārstāja darboties LNO skatuves mehānismu vadības sistēma. Reaģējot uz notikušo, LNO sadarbībā ar Latvijas Nacionālās operas fondu (LNOF) uzsāka atbalsta akciju, kurā iegūtie līdzekļi tika novirzīti LNO skatuves mehānismu vadības sistēmas atjaunošanai. Viens no galvenajiem akcijas notikumiem bija **koncerts „Lai dzīvo Opera!”** 15. jūnijā LNO. Koncertā piedalījās LNO solisti Inga Šļubovska, Dana Bramane, Laura Grecka, Andris Ludvigs, Viesturs Jansons un Jānis Apeinis, kā arī LNO koris un orķestris diriģentu Normunda Vaiča un Atvara Lakstīgalas vadībā. Koncerta īpašais viesis bija Raimonds Pauls.

3.3. Vasaras izrāžu atjaunošana

Laikā no 2010. gada 4. līdz 15. augustam LNO sniedza vasaras izrādes, atjaunojot piemirstu tradīciju un sekmējot kultūrtūristu piesaisti Rīgai. Pavisam šajā laikā notika deviņas izrādes, kurās nereti bija vērojamas nozīmīgas debijas vai atgriešanās lomā: tika izrādītas operas „Karmena”, „Traviata”, „Nabuko”, „Mīlas dzēriens”, „Triptihs” un baleti „Žizele”, „Gulbju ezers”, „Apburtā princese” un „Anna Kareņina”.

3.4. LNO Izglītības programma 2010. gadā

3.4.1. „Sarunas pirms pirmizrādēm”

Jau otro sezonu LNO Izglītības programma sadarbībā ar Latvijas Nacionālās operas fondu (LNOF) piedāvā lekciju ciklu „Sarunas pirms pirmizrādēm”. Tā ietvaros pirms operu un baleta pirmizrādēm un atjaunojuma izrādēm tiek rīkotas lekcijas un tikšanās ar skatītājiem par attiecīgo operas vai baleta izrādi. 2010. gadā notika seši pasākumi:

- 8. martā muzikologa Mikus Čežes lekcija „Spēle ar Bābeles gūstu” (Dž. Verdi „Nabuko”);
- 10. maijā M. Čežes „Nekad nav par vēlu” un Dagnijas Grīnfeldes „Kur meklēt īstās?” (pasākumā, kas veltīts P. Čaikovska „Apburtā princese”);
- 31. maijā mākslas zinātnieces Ramonas Umblijas „Triptihs mākslā” un mūzikas ierakstu speciālista Jura Griņeviča „Triptiha viencēlienu operu interpretācijas iespējas” (Dž. Pučīnī „Triptihs”);
- 4. oktobrī vēsturnieka Harija Tumana „Ēģiptes dievu noslēpumi” un J. Griņeviča „Pasaules izcilākās Aīdas” (Dž. Verdi „Aīda”);
- 18. oktobrī M. Čežes „Mendelsons, sapņi un murgi” (F. Mendelszons-Bartoldi „Sapnis vasaras naktī”);
- 22. novembrī M. Čeže „Kaut mums būtu viņu problēmas... Jevgeņija Oņegina interpretācijas” (P. Čaikovskis „Jevgeņijs Oņegins”).

Katru no pasākumiem apmeklēja ap 200 LNOF biedru, turklāt papildus tika tirgotas biļetes, ko varēja iegādāties katrs operas un baleta mīļotājs. Kopā uz pasākumiem tika pārdota **551 biļete**.

3.4.2. Ekskursijas

Viena no vislielāko popularitāti guvušajām LNO Izglītības programmas aktivitātēm ir ekskursijas LNO telpās gida pavadībā latviešu, krievu, angļu un vācu valodā. 2010. gadā LNO ekskursiju ietvaros apmeklēja apmēram **3700 apmeklētāju**.

Ekskursijas notika pēc individuāli saskaņota grafika dažāda vecuma skolu grupām projektu nedēļas ietvaros vai īpašu skolas ekskursiju dienu laikā, interešu pulciņiem, Latvijas un ārvalstu studentiem (arhitektūras, mākslas un mūzikas programmās), ārvalstu tūristiem (sadarbībā ar tūrisma kompānijām) un Rīgas viesiem, individuāliem interesentiem un operas žanra mīļotājiem. Ekskursijas notika ārpus mēģinājumu norises laika. LNO piedāvāja arī regulāras vasaras ekskursijas Rīgas viesiem jūlijā un augustā (divas reizes nedēļā angļu un vācu valodā).

3.4.3. „Operas pasakas”

2010. gadā veiksmīgi tika turpināts iepriekšējās sezonās aizsāktais ģimenes projektu cikls „Operas pasakas” pašiem mazākajiem operas apmeklētājiem vecuma grupā līdz 10 gadiem. Projektu mērķis ir veicināt pozitīvu pirmo pārdzīvojuma pieredzi saskarsmē ar operas žanru.

2010. gadā papildus jau iemīļotajiem projektiem „Pasaka par Leļļu Meistaru” un „Pasaka par lācīti Tobiasu un nozagtajām notīm” pievienojās **jauns izglītojošs koncerts** „Spēlēsim operu!”, kas veidots pēc Jāņa Lūsēna un Māras Zālītes 2008. gada bērnu operas „Leļļu opera” motīviem. „Leļļu operas” varoņi koncertā ir gatavi ne tikai dziedāt un izdzīvot operas notikumus, bet arī paši stāstīt, kas ir opera, orķestris, rekvizīti, dekorācijas, kādas balsis ir sastopamas operā, no kā sastāv opera u.c.

Lai rosinātu pedagogu interesi par LNO Izglītības programmas projektiem, 2010. gada 26. septembrī notika divi iepazīšanās koncerti „Spēlēsim operu!”, kurus sākumskolas, pamatskolas un bērnu dārza pedagogi apmeklēja bez maksas.

2010. gadā „Operas pasaku” ciklā pavisam notika **24 pasākumi**: sešas reizes tika spēlēta „Pasaka par lācīti Tobiasu un nozagtajām notīm”, bet „Pasaka par leļļu Meistaru” un „Spēlēsim operu!” tika izrādītas astoņas reizes katra. Pavisam biļetes uz „Operas pasakām” iegādājās **2328 cilvēki**.

4. LNO SADARBĪBA

4.1. „Romantisma kūre”

2010. gada septembrī Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, J. Akuratera muzejs un LNO izveidoja kopīgu Izglītības programmas ciklu „Romantisma kūre”. „Romantisma kūres” notika trīs darbadienu vakarus katrā no mākslas iestādēm un aicināja iepazīt „romantisma” jēdzienu mūzikā, literatūrā un mākslā.

LNO šī pasākuma ietvaros skatītājus iepazīstināja ar Fēliksa Mendelzona-Bartoldi baleta jauniestudējuma „Sapnis vasaras naktī” mēģinājumu procesu 29. septembrī. Skatītāji vēroja

gan atklāto mēģinājumu, gan tikās ar ungāru horeogrāfu Juriju Vamošu un Latvijas Nacionālā baleta māksliniekiem.

4.2. „Aizkulises”

Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja pilotprojekts „kim?” sadarbībā ar LNO un „Latvijas Koncertu” mākslinieciskajiem kolektīviem – kamerorķestri „Sinfonietta Rīga” un Latvijas Radio kori 2010. gada martā uzsāka trīs mēnešu ilgu jauniešu izglītības programmu „Aizkulises”. Izglītības programma aicināja Latvijas vidusskolu, koledžu, augstskolu, mākslas un mūzikas skolu jauniešus iepazīties ar laikmetīgajām kultūras institūcijām ne tikai kā apmeklētājiem, kuriem ļauns redzēt vien smagā ikdienas darba rezultātus, bet arī ielūkojoties aizkulisēs – uzzinot, kā strādā mākslinieki, kā noris orķestra mēģinājumi, kā top izrādes. Programma rada izpratni par dažādu kultūras nozaru darbību, kā arī potenciāli rosina jauniešus saistīt savu nākotnes profesiju ar kādu no kultūras nozarēm.

LNO noteiktā mēneša dienā trīs mēnešu garumā aicināja jauniešus iepazīt Baltā nama aizkulises: gan ļaujot vērot mēģinājumu procesu un dažādo operas profesiju darbu ikdienā, gan piedaloties ekskursijās pa operu. Jauniešu dalība projektā notika bez maksas.

Datums	LNO mēģinājums
25. marts	„Dons Žuans” mēģinājums (orķestra korektūra)
	Laikmetīgās dejas izrādes „Aplam” mēģinājums
29. aprīlis	„Apburtā princese” skatuves mēģinājums ar orķestri
6. maijs	„Makbets” skatuves mēģinājums ar klavierēm
	Tehniskais mēģinājums „Apburtā princese”

Pavisam programmas ietvaros LNO viesojas **245 apmeklētāji**. Projekta ietvaros LNO apmeklēja 12 mācību iestādes: Jāņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskola, Rīgas Ekonomikas augstskola, Latvijas Kultūras koledža, Arvīda Žilinska Jēkabpils mūzikas skola, Smiltenes mākslas skola, Latvijas Universitāte, Latvijas kultūras koledža, Rīgas Celtniecības koledža, Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola, Talsu mākslas skola, Rīgas 25. vidusskola un Ogres mūzikas skola.

4.3. Viespedagogi

Pateicoties LNOF un AS „Swedbank” atbalstam, LNO 2010. gadā veiksmīgi turpināja gan jauno, gan pieredzes bagāto mākslinieku tālākizglītības programmu, organizējot meistarklases dažādām mākslinieku grupām.

Liela uzmanība tika veltīta **LNO solistiem**, attīstot dziedātāju vokālās spējas, kā arī strādājot pie konkrēta iestudējuma mūzikas stila un tam nepieciešamās vokālās tehnikas. LNO sadarbojas ar Eiropā atzītiem vokālās mākslas meistariem. Solisti Rīgā vairākkārt piedalījās vokālo viespedagogu Paolo De Napoli, Irinas Krikunovas un vācu profesora, Mocarta mūzikas speciālista Helge Dorša vadītajās meistarklasēs. Krišjānis Norvelis pilnveidoja savas prasmes pie pazīstamā somu basa un pedagoga Jāko Rihanena, savukārt Laurai Greckai un Inga Šjubovskai bija iespējas apmeklēt Margaretas Honigas meistarklases Amsterdamā.

2010. gadā **LNO kori** visās balsu grupās ienāca daudzi jauni dziedātāji. Operas koriem nepieciešamās dziedāšanas prasmes un specifiku viņi varēja apgūt vokālajās stundās pie Andžellas Gobas.

Tika atbalstītas jaunā **diriģenta** Atvara Lakstīgalas mācības Berlīnes Mākslas universitātē maģistrantūras programmā, diriģēšanas specialitātē.

Uzsākot sezonu, tika organizētas meistarklases **LNO orķestra** metālpūšamo un koka pūšamo instrumentu grupām. Ar metālpūšamo instrumentu mūziķiem strādāja profesors Mogens Andresens no Dānijas, ar koka pūšamo instrumentu grupu – Dzintars Jurgelaitis. Flautiste Guna Paula augustā devās uz Londonu, lai piedalītos meistarklasēs pie pazīstamā amerikāņu flautista Keita Andervuda. Rīgā viesojās divi **baleta viesrepetitori** – kubiets Aleksands Pereda no Zviedrijas Karaliskā baleta un starptautiski atzītais Juhani Terasvouri no Somijas. LNO režisoru asistentiem un koncertmeistariem bija iespēja apgūt itāļu valodu.

Lai izvērstu darbību mākslinieku tālākizglītības jomā un veicinātu profesionālos sakarus ārvalstīs, 2010. gada augustā LNO kļuva par starptautiskas apvienības **ENOA (European Network of Opera Academies)** biedru. Šo sadarbības platformu iniciējis Eksanprovansas festivāls un tā paspārnē esošā jauno mūziķu akadēmija. Sadarbības tīkls veidojies divus gadus, un tā biedri ir profesionālas mākslas un kultūras institūcijas, kas darbojas operas žanrā: operteātri, festivāli, operas akadēmijas un fondi. Šobrīd par tā biedriem sevi sauc 11 Eiropas operas institūcijas. ENOA darbība vērsta uz meistarklašu un apmācības organizēšanu, mākslinieku un pedagogu mobilitātes veicināšanu, jaunu oriģināloperu pasūtījumu veicināšanu, operas studiju veidošanu. Šīs programmas ieguvēji ir jaunie operas solisti, pianisti, komponisti, libreta autori, režisori, diriģenti un scenogrāfi. ENOA darbības fokuss ir operas apmācība attīstot kultūras sakarus, veicinot mākslas institūciju sadarbību un pieredzes apmaiņu.

4.4. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu teātru vadības konference

No 3. līdz 5. jūnijam LNO telpās notika gadskārtējā **Baltijas Ziemeļvalstu operu vadītāju konference**, kurā piedalās Igaunijas, Lietuvas, Dānijas, Zviedrijas, Norvēģijas un Somijas operu vadītāji.

Konferences katru gadu notiek citā dalībvalsts organizācijā, un tās galvenais mērķis ir iepazīt Baltijas un Ziemeļvalstu reģiona operteātru aizvadītās sezonas jaunumus, kā arī pārrunāt un vienoties par sadarbības iespējām nākotnē. Rīgā notikušās konferences ietvaros atsevišķa darba sesija bija veltīta tieši Baltijas operteātru vadībai, un to gaitā tika pārrunātas tālākās sadarbības iespējas saskaņā ar 2009. gada nogalē parakstītu Igaunijas Nacionālās operas, LNO un Lietuvas Valsts Akadēmiskā operas un baleta teātra nodomu protokolu par regulārām viesizrādēm: katrs teātris kaimiņvalstīs rādīs trīs operas un divus baletus. Pirmās apmaiņas izrādes starp Igaunijas un Latvijas operas un baleta kompānijām īstenojās jau nākamā gada sākumā – 2011. gada janvārī. Konferences viesi noskatījās arī divas LNO izrādes – P. Čaikovska baletu „Apburtā princese” un V. A. Mocarta operu „Dons Žuans”.

Konferences dalībnieki vienojās par nākamo tikšanos 2011. gadā Helsinkos.

5. SADARBĪBAS PROJEKTI

5.1. Sadarbība ar valsts institūcijām

2010. gadā LNO ēkā realizēti vairāki nozīmīgi sadarbības projekti ar citām valstiskām institūcijām un koncertorganizācijām.

Turpinot ilggadēju tradīciju, Lielās mūzikas balvas pasniegšanas ceremonija notika LNO Lielajā zālē. Tā realizēta kā sadarbības projekts starp **VSIA „Latvijas Koncerti”** un LNO.

LNO personāls nodrošināja organizatoriskās un tehniskās atbalsta funkcijas sekmīgai ceremonijas norisei, kā arī tiešraidei Latvijas Televīzijas Pirmajā kanālā.

16. janvārī notika kārtējais „Latvijas Koncerti” producētais Latviešu simfoniskās mūzikas lielkoncerts, kurā uz Lielās ģildes skatuves vienā vakarā ar VSIA „Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri” (LNSO), Liepājas simfonisko orķestri un „Sinfonietta Rīga” muzicēja arī LNO orķestris. Koncertu vainagoja 2010. gada jubilāra Marģera Zariņa atraktīvais, jocīgais, noskaņās krasi mainīgais, viegli džeziskais „Concerto grosso” LNO orķestra izpildījumā. Solisti — lieliski jaunākās paaudzes pianisti — Agnese Egliņa (klavesīns) un Raimonds Petrauskis (pie klavierēm). Pie LNO Simfoniskā orķestra diriģenta pulsts uz Lielās ģildes skatuves stājās Atvars Lakstīgala.

Sadarbība ar „Latvijas Koncertiem” 2010. gadā tūpinājās arī Birmingemas Simfoniskā orķestra koncertu organizēšanā. Birmingemas orķestris uzstājās sava galvenā diriģenta Andra Nelsona vadībā, koncertā piedalījās pianists Vestards Šimkus.

Bet sadarbībā ar **LNSO** 2010. gada rudenī LNO koris viesojās divās programmās Lielajā ģildē. Pirmā koncertprogramma — LNSO 2010./2011.gada sezonas atklāšanas koncerti 22. un 23. oktobrī, kad, atzīmējot komponista Gustava Mālera 150. jubilejas gadu, programmā tika iekļauts viens no komponista šedevriem – Otrā simfonija, kas pazīstama arī kā „Augšāmcelšanās simfonija”.

Nākamā sadarbība īstenojās koncertos „LNSO un K. M. Šišons. Svētku koncerts” 16. un 17. novembrī, kad, atzīmējot savu desmitgadi Rīgā, maestro Šišons kopā ar LNSO, LNO kori un starptautiski pazīstamiem solistiem, piedāvāja klausītājiem fragmentus no Dž. Verdi „Aīdas” un „Rekviēma” un M. Ravela „Bolero”.

Bet 4. maijā LNO Lielajā zālē notika **LR Saeimas svinīgā sēde**, atzīmējot Latvijas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas 20. gadadienu.

5.2. Izrāžu apmaiņa

2009. gadā tika uzsākts **izrāžu apmaiņas** projekts ar Erfurtes teātri Vācijā. Sadarbības līguma ietvaros LNO saņēma Ž. Masnē operas „Verters” dekorācijas un kostīmus, iestudējumu realizējot ar saviem māksliniekiem. 2010. gada beigās Erfurtes teātrim apmaiņā tika nodotas G. Doniceti operas „**Mīlas dzēriens**” dekorācijas un kostīmi. Šāda sadarbība nodrošina efektīvāku finanšu līdzekļu izmantošanu un izrāžu daudzveidības nodrošināšanu ekonomiskās krīzes apstākļos.

5.3. Sadarbība ar izglītības iestādēm

2010. gadā LNO aktīvi sadarbojas ar Latvijas mākslas un kultūras izglītības iestādēm.

Veiksmīgi attīstījusies sadarbība ar **Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju**. Notika regulāras abu kultūras iestāžu tikšanās vadības līmenī, kopīgi meklējot risinājumus un sadarbības modeļus jauno dziedātāju, horeogrāfu un mūziķu profesionālās sagatavotības līmeņa celšanai. Sezonas noslēgumā tika organizēta Mūzikas akadēmijas vokālās nodaļas studentu noklausīšanās uz LNO Lielās zāles skatuves. Studentu atlase notika pēc eksāmeniem Mūzikas akadēmijā un to veica LNO mākslinieciskais direktors Arturs Maskats un akadēmijas Vokālās katedras vadītāja Lilija Greidāne. 2010. gada novembrī LNO Jaunajā zālē notika šīs augstskolas Horeogrāfijas nodaļas studentu koncerts „Laiks džezam”.

Sadarbība turpinājās ar **Rīgas horeogrāfijas vidusskolu**. Maijā LNO Lielajā zālē notika skolas absolventu gala koncerts, skolas audzēkņi regulāri piedalās LNO izrādēs, teātra repertuārā tika rādītas divas U. Prauliņa baleta izrādes „Sniegbaltīte un septiņi rūķīši”. LNO

uzaicinātais viesrepetitors Aleksandrs Pereda sniedza atklātās stundas arī Rīgas horeogrāfijas vidusskolā.

LNO operas izrādēs („Verters”, „Karmena”, „Pīķa dāma”, „Triptihs”) piedalījās **Rīgas Doma kora skolas audzēkņi**.

Latvijas Mākslas akadēmijas Scenogrāfijas studenti tika regulāri aicināti iepazīties ar scenogrāfu darbu operas un baleta iestudēšanas procesā.

Būtiska bija sadarbība ar Latvijas Kultūras akadēmiju. 2010. gada novembrī **Latvijas Kultūras akadēmijas** Kultūras socioloģijas un menedžmenta apakšnodaļas 3. kursa studenti veica kvalitatīvus pētījumus par LNO un tās piedāvājumu ar mērķi noskaidrot un izprast LNO apmeklētāju subjektīvās pieredzes, attieksmes un vērtējumus.

Šie pētījumu papildināja datus, ko LNO bija ieguvusi sadarbībā ar tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centru „**SKDS**”, kas 2010. gada jūnijā veica divas vērienīgas kvantitatīvās skatītāju aptaujas – LNO apmeklētāju aptauju, kā arī vispārējo publisko aptauju, izmantojot SKDS klientu paneli.

Abas aptauja sniedza vērtīgu informāciju par LNO esošajiem un potenciālajiem klientiem, viņu izvēli un prioritātēm attiecībā uz izklaides un kultūras pasākumu izvēli, operas apmeklējumu un vērtējumu, viedokli par LNO pasākumiem, cenām, apkalpošanu, medijiem, informācijas avotiem utt. Tas ir veids, kā visefektīvāk identificēt, apzināt un iepazīt savus potenciālos un esošos klientus.

5.4. Sadarbība ar citiem producentiem

2010. gadā LNO mākslinieki iesaistījās arī dažādos citu producentu organizētos nozīmīgos un mākslinieciski kvalitatīvos pasākumos:

- Pieminot dižā komponista Frederika Šopēna 200 jubilejas gadu, 8. novembrī LNO Lielajā zālē „**Hermaņa Brauna fonds**” sadarbībā ar LNO un ar LNO orķestra līdzdalību rīkoja Baleta viencēlienu vakaru. Programmā iekļauta „Šopeniāna” Mihaila Fokina horeogrāfijā un „Iluziorā balle” Dmitrija Brjanceva horeogrāfijā. Pie diriģenta pulsts – LNO diriģents Farhads Stade.
- LNO slēdz sadarbības līgumu ar aģentūru „**Art Forte**” par pasaules operzvaigznes **Annas Netrebko** koncerta organizēšanu LNO 2010. gada decembrī. Koncertā piedalījās arī baritons Ervins Šrots, LNO orķestris un koris diriģenta Klaudio Vandelli vadībā.
- 16., 17. un 30. aprīlī LNO Jaunajā zālē bija skatāms „**Brīvās mūzikas aģentūras**” rīkotais elektroakustiskais stāsts „Vieglums”. Mākslinieciskais vadītājs, mūzikas un sižeta autors bija Kristaps Pētersons. Horeogrāfija un deja – Kirils Burlovs, mūzika – Kristaps Pētersons, Edgars Raginskis un Jēkabs Nīmanis, video – „Elvi video”, piedalījās – Oskars Petrauskis (saksofons), Liene Kļava (elektriskā vijole), Kristaps Pētersons (kontrabass), „Altera Veritas”, DJ Krii.

5.5. Sadarbība ar sabiedriskajām raidorganizācijām

2010. gadā **Latvijas Televīzija** veikusi AS „Latvijas Gāze” Gada balvas pasniegšanas ceremonijas un laureātu koncerta televīzijas ierakstu un demonstrēšanu Latvijas Televīzijas 1. kanālā.

Sadarbībā ar Latvijas Radio **LR 3 „Klasika”** tiešraidēs tika translētas operu pirmizrādes un īpašie LNO koncerti, tostarp kameramūzikas koncerti Beletāžas zālē. 2010. gadā tiešraidē tika pārraidītas šādu operu pirmizrādes: Dž. Pučini „Triptihs”, P. Čaikovska „Jevgeņijs Oņegins”, ierakstīti un vēlāk pārraidīti Jāņa Mediņa 120 gadu jubilejai veltītais koncerts un Vecgada

koncerts no LNO Lielās zāles. Tāpat radio ierakstīti un pārraidīti Beletāžas zālē notikušie Ingas Šjubovskas un Lienes Kinčas solokoncerti, kā arī latviešu kameruzmūzikas koncerts.

5.6. Sadarbība ar kino industrijas pārstāvjiem

27. augustā Rīgā tika uzsākta Bolīvudas asa sižeta filmas „Agent Vinod” uzņemšana. Filma iecerēta kā indiešu versija par Džeimsa Bonda filmām, un šī apjomīgā Bolīvudas projekta uzņemšana notika ne tikai Latvijā, bet arī Indijā, Marokā, Francijā, Krievijā un citviet.

Viena no filmas epizodēm tika filmēta laukumā pie LNO, kā arī pašā operā. Filmas darbībā tika ievēti fragmenti no Latvijas Nacionālā baleta izrādes „Gulbju ezers”. Filmēšanā piedalījās Juka Mijake, Sergejs Neikšins un Raimonds Martinovs, kā arī kordebaleta mākslinieki.

5.7. Sadarbība ar citiem partneriem

Gada laikā realizēti vairāki īpaši sadarbības projekti ar dažādām organizācijām. Piemēram, sadarbībā ar Japānas vēstniecību Latvijā maijā LNO Lielajā zālē notika Japānas vēsturisko kimono kolekcijas izrāde. Kolekcijas demonstrētājas vēsturiskajos kostīmos vēroja Dž. Pučīni operas „Madama Butterfly” izrādi, tādējādi radot vienreizēju atmosfēru skatītāju zālē.

Tradicionāli novembrī LNO iesaistījās Rīgas domes organizētajā gaismas festivālā „Staro Rīga”, demonstrējot kompānijas „Samsung” veidoto gaismas un skaņas projekciju uz fasādes, kas bija viena no spilgtākajām festivāla norisēm.

6. MĀRKETINGA STRATĒĢIJAS ATTĪSTĪBA

6.1. Drukātās reklāmas un informācijas materiālu sagatavošana

2010. gadā LNO aktīvi strādāja, sagatavojot dažādus **reklāmas un informācijas materiālus poligrāfiskā formā**. Šo materiālu mērķis: aktīvi un atraktīvi uzrunāt esošo un potenciālo auditoriju, informēt par LNO piedāvājumu un stimulēt biļešu tirdzniecību. 2010. gada septembrī tika izdota LNO **2010./2011. gada sezonas grāmata** (103 lpp., latviešu un angļu valodās), kurā ietverta vizuālā un tekstuālā informācija par šīs sezonas LNO jauniestudējumiem, repertuāra izrādēm, koncertiem, Izglītības programmas pasākumiem, sezonas repertuāra kalendārs, kā arī informācija par biļešu iegādi, atlaidēm un LNO piedāvātajiem pakalpojumiem. Sākot ar 2010./2011. gada sezonas sākumu reizi mēnesī tika izdotas skrejlapas ar aktuālo nākamo četru mēnešu repertuāru. Tika izgatavoti arī citi reklāmas materiāli par repertuāru, kā arī jauniestudējumiem, iestudējumiem un koncertiem.

Turpināja iznākt „**Operas avīze**” (16 lpp., tirāža 3500 eksemplāri). 2010. gadā tā veidota apjomīgāka, vizuāli atraktīvāka un saturiski saistošāka nekā iepriekšējos gados, piedāvājot satura kopsavilkumu arī angļu valodā. Taču sakarā ar avīzes reklāmdevēju finansējuma samazināšanos, 2010. gadā izdoti tikai trīs numuri (marts/aprīlis, jūnijs, septembris/oktobris). Šī bezmaksas avīze, kura jau ieguvusi savu pastāvīgo lasītāju un reklāmdevēju loku, dāvāja iespēju operatīvi un padziļināti iepazīties ar LNO aktualitātēm, notikumiem un personībām, emocionāli un informatīvi uzrunājot savu esošo un potenciālo mērķauditoriju. Jūnija numurs, kas bija veltīts Rīgas Operas festivālam, tika izdots latviešu un angļu valodā. Tādējādi tika paplašināts avīzes lasītāju loks, uzrunājot arī ārzemju auditoriju, kā arī tūristus. „Operas avīze” pdf formātā pieejama arī LNO mājas lapā.

6.2. Reklāmas un informācijas materiālu izplatīšana

2010. gadā LNO aktivizēja reklāmas un informācijas materiālu, kā arī savu izdevumu (t.sk. „Operas avīzes”) izplatīšanu dažādās publiskās vietās gan Latvijā, gan citās valstīs, tādējādi

nodrošinot ar informāciju savus esošos klientus, kā arī uzrunājot un piesaistot potenciālo mērķauditoriju.

Lai uzrunātu savu esošo auditoriju, LNO drukātie reklāmas un informācijas materiāli tika izvietoti arī **Operas publiskajās telpās**, kur tie ir pieejami pirms izrādēm un starpbrīžos. Aktivizētas arī kases telpas kā efektīvas mārketinga vietas iespējas. Vienā TV ekrānā tika pārraidīti LNO repertuāra izrāžu video klipī, bet otrā tika izvietots LNO izrāžu foto slaidšovs, kurā tika reklamētas konkrētas izrādes. Tā ir lieliska iespēja operatīvi izveidot un ievietot reklāmu, uzrunājot skatītājus tieši bijēšu iegādes vietā un laikā.

2010. gadā LNO ievērojami paplašināja savu **reklāmas un informācijas materiālu izplatīšanas areālu**. Drukātie reklāmas materiāli tika izvietoti mākslas un kultūras organizācijās Spīķeros (laikmetīgās māksla centrā „kim?“, „Meta Kafe“, „Latvijas Koncertu“ telpās), Lielajā Ģildē, galerijā „Istaba“, Jāņa Rozes grāmatnīcās, kafejnīcā „Osiris“, kinoteātros „Parex Plaza“ un „Kino Rīga“, bibliotēkās un citās kultūras un izklaides vietās un izglītības iestādēs. 2010. gadā uzsākta LNO reklāmas materiālu izvietošana tirdzniecības tīklā „Narvessen“, kā arī skaistumkopšanas salonu tīklā „Kolonna“. Lai panāktu sinerģijas efektu, sadarbība šajā jomā notiek arī ar LNO patroniem, atbalstītājiem un sadarbības partneriem.

Lai sasniegtu **tūristu mērķauditoriju**, LNO sagatavotie materiāli tika izvietoti Tūrisma un Informācijas centros, Rīgas viesnīcās, kafejnīcās un restorānos. No 2010. gada novembra LNO materiāli tika izvietoti arī **lidostā „Rīga“**. Materiālus saņēma arī Latvijas tūrisma aģentūras. LNO turpināja aktīvu sadarbību ar aģentūrām, kas nodrošināja LNO pasākumu iekļaušanu savās reklāmas kampaņās, kā arī LNO materiālu izplatīšanu savos un sadarbības partneru informācijas kanālos. LNO sadarbojās ar Latvijas Tūrisma Attīstības aģentūru, „Live Riga“, kā arī ar Latvijas Viesnīcu un restorānu asociāciju savu materiālu izplatīšanā dažādos starptautiskos tūrisma nozarei veltītos gadatirgos un mesēs Tallinā, Viļņā, Londonā, Berlīnē, Stokholmā, Maskavā, Sanktpēterburgā, Minskā, Varšavā u.c.

Paralēli LNO strādāja pie savu reklāmas un informācijas materiālu **integrēšanas pilsētvidē**. LNO lielformāta jauniestudējumu un citu īpašo pasākumu lielformāta plakāti tika izvietoti „JCDecaux“ un „Clear Channel“ vides stendos. 2010. gada vasarā tapa jauni, izgaismoti plakātu stendi pie LNO fasādes, kuros tika eksponēti LNO mēneša repertuāra, regulāro izrāžu un īpašo notikumu plakāti. Pie Operas fasādes centrālās un dienesta ieejas vienlaicīgi tika izvietoti divi lielformāta fasādes baneri, kas reklamēja attiecīgā laika perioda īpašos notikumus LNO – pirmizrādes, koncertus un Rīgas Operas festivālu. Vides reklāma īpaši tika aktivizēta tūrisma sezonas mēnešos.

LNO turpināja regulāri izvietot savu produktu reklāmu dažādos **sabiedriskajos medijos**. Pateicoties informatīvajiem atbalstītājiem, LNO reklāma un informācija tika izvietota žurnālos „Rīgas Laiks“, „Baltic Outlook“, „Lilit“ (latviešu un krievu versija) „Mūzikas Saule“, „Studija“, „Māksla Plus“. Ņemot vērā žurnāla daudzskaitlīgo auditoriju, ikmēneša reklāmas laukums tika ievietots arī „Privātajā Dzīvē“. LNO savus reklāmas laukumus izvietoja arī starptautiskos operas un mūzikas žanra žurnālos – „Opera Now“ (Anglija), „Opera Magazine“ (Anglija), „Das Opernglass“ (Vācija) un citos izdevumos. Radio stacijās „Latvijas Radio 1“ un „Klasika“ tika izvietoti audio džingli, sludinājumi, kā arī ar LNO pasākumiem saistīti konkursi. Līdzšinējiem LNO informatīvajiem sponsoriem 2010. gadā pievienojās „Radio SWH“ un interneta portāls „TVnet“.

2010. gadā tika uzsākta aktīva sadarbība ar tūristu auditorijai paredzētajiem izdevumiem – „Riga Insight“, „Riga Now“, kā arī „Riga This Week“. Tika realizēta sadarbība ar laikrakstu „Baltic Evening News“ (tika izplatīts „airBaltic“ lidmašīnās).

6.3. Reklāma, informācija interneta vidē un tiešais mārketingis

Viens no efektīvākajiem un operatīvākajiem LNO reklāmas un informācijas kanāliem bija **LNO mājas lapa www.opera.lv**, kura ir funkcionāla, lietotājiem draudzīga, informatīvi bagāta un

vizuāli atraktīva. 2010. gadā tika turpināts darbs pie LNO mājas lapas pilnveidošanas un funkcionalitātes uzlabošanas. Tika veikta sociālo tīklu integrācija mājas lapas struktūrā, atsevišķu sadaļu pilnveidošana un funkcionalitātes uzlabošana, jaunu sadaļu izstrāde, kā arī informācijas ievadīšana lapas arhīvā.

Gada laikā mājas lapai kopumā bijuši 430 932 apmeklējumi, turklāt gandrīz puse no tiem – 208 505 – unikālie. Vidējais laiks, ko apmeklētājs pavadījis lapā, ir 4 minūtes un 21 sekunde. 56% apmeklētāju lapu skatījuši vairāk nekā vienu reizi, 43,7% lapu apmeklējuši pirmoreiz. 335 125 apmeklējumi bija no Latvijas, tai sekoja Lietuva (8876), Somija (8251), Vācija (7808), Lielbritānija (6166), Igaunija (5464), Zviedrija (5018), Norvēģija (4536), Krievija (4282), ASV (3765), Nīderlande (2360), Francija (2166) u.c. Apmeklētākā sadaļa bija REPERTUĀRS latviešu valodā (387 325), kam sekoja INTRO lapa (342 093), AKTUALITĀTES latviešu valodā (304 406), IESTUDĒJUMI latviešu valodā (105 650), REPERTUĀRS angļu valodā (79 352), AKTUALITĀTES angļu valodā (69 372).

Interneta lapa piedāvāja arī iespēju pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā un MMS formā savā mobilajā tālrunī. JAUNUMUS e-pasta formā latviski saņēma 4500 adreses un angļiski – 350 adreses. LNO izsūtītos MMS telefona īsziņu formā, kā arī foto saņēma 450 tālrunu numuri. Šāda veida tiešā mārketinga instruments dod iespēju operatīvi un tieši uzrunāt savus klientus.

Notika arī aktīva iesaistīšanās dažādos **sociālajos tīmekļos** – draugiem.lv, youtube.com, twitter.com un facebook.com, kuru loma un iedarbības kapacitāte mediju telpā strauji palielinās. Šajos tīmekļos LNO bija savas vietnes, kur regulāri parādījās informācijas par LNO aktualitātēm, foto galerijas, kā arī video materiāli. Portālā draugiem.lv LNO bija 370 sekotāji, facebook.com – 1255 sekotāji un twitter.com – 801. Visaktīvāk auga LNO sekotāju skaits twitter.com – vidēji 15 jauni sekotāji katru dienu.

LNO efektīvi turpināja sadarbību ar dažādiem **interneta portāliem**, izvietojot tur gan informāciju, gan reklāmas banerus. Visaktīvākā sadarbība notikusi ar portāliem www.delfi.lv, www.tvnet.lv, www.music.lv, www.kasjauns.lv, www.mango.lv, www.diena.lv, www.telegraf.lv, www.novonews.lv. Lai piesaistītu tūristu auditoriju, tika turpināta aktīva sadarbība ar tūrisma aģentūru interneta portāliem un arī ar Latvijas viesnīcu un restorānu asociācijas portālu www.hotel.lv. Tajos tika izvietota LNO aktuālā informācija un reklāmas baneri ne tikai par izrādēm, bet arī citiem piedāvājumiem (ekskursijas, glāze šampanieša pirms vai pēc ekskursijas, pirms izrādes), kuru mērķauditorija ir tūristi.

7. APMEKLĒTĪBA UN PĀRDOŠANAS VEICINĀŠANA

7.1. Biļešu ieņēmumi

2009. gadā uz LNO izrādēm un koncertiem tika pārdotas kopumā 140 544 biļetes, taču 2010. gadā to skaits sasniedzis **144 051 biļetes**, papildinot LNO kasi par **gandrīz 1 miljonu** latu (Ls 989 714). 2010. gada decembra mēnesī vidējais apmeklējums LNO Lielajai zālei bijis pat 97%. Pagājušā gadā nopirkta 1079 dāvanu kartes par 18 740 latu. Pašu ieņēmumus krietni papildinājuši arī ieņēmumi no LNO blakusproduktu (izrāžu programmiņas, CD, DVD, T-krekli un citi suvenīri) tirdzniecības pirms izrādēm un „Lukabukas” stendā LNO kasē. Kopumā no šīs tirdzniecības iekasēti **Ls 32 895**.

Kopumā pagājušās un šīs sezonas **biļešu cenu politika** veidota pamatoti, tālredzīgi un diferencēti, ņemot vērā LNO repertuāra piedāvājumu un skatītāja maksātspēju – pirmizrāžu biļešu cenas 2010. gadā bijušas no 8 līdz 35 latiem, savukārt repertuāra izrādēm – no 4 līdz 20 latiem. Biļešu vidējā cena uz LNO pasākumiem Lielajā zālē bijusi Ls 6.79. Lielās zāles pasākumiem vidējais apmeklējums 2010. gadā bijis **82%** (operu izrādēm – 78%, baleta izrādēm – 86%), kas pašreizējos valsts ekonomiskās krīzes apstākļos ir rezultatīvs rādītājs.

Apmeklētākās LNO operas izrādes:

Dž. Verdi „Aīda” – 100%

P. Čaikovskis „Jevgeņijs Oņegins” – 100%

P. Čaikovskis „Pīķa dāma” – 94%

Apmeklētākās LNO baleta izrādes:

F. Mendelszons-Bartoldi „Sapnis vasaras naktī” – 100%

P. Čaikovskis „Apburtā princese” – 100%

P. Čaikovskis „Riekstkodis” – 99%

7.2. Pārdošanas veicināšanas aktivitātes

Lai veicinātu biļešu pārdošanu, LNO ir izveidojusi dažādu atlaižu programmas, kuru mērķis ir palielināt LNO biļešu ienākumus. 2009./2010. gada sezonā LNO saviem skatītājiem piedāvāja īpašu atlaižu programmu – **mēneša pirmās ceturtdienas akciju**. Katra mēneša pirmajā ceturtdienā uz atsevišķām attiecīgā mēneša repertuāra izrādēm ikvienam bija iespējams iegādāties biļetes ar 10–50% atlaidi. Piemērotās atlaides apjoms atkarīgs no attiecīgās izrādes biļešu pārdošanas rezultātiem. 2009./2010. gada sezonas otrajā pusē no 2010. gada janvāra līdz jūnijam 6 akciju dienu laikā kopumā pārdotas 6665 biļetes par summu Ls 32 169.63.

Runājot par LNO atlaižu politiku kā pārdošanas veicināšanas instrumentu, jāsaka, ka pirmās mēneša ceturtdienas akciju kampaņas pamazām aizvietotas ar **tiešāka mārketinga atlaižu politiku** – noteiktu LNO izrāžu/pasākumu akciju piedāvājumiem nevis publiski jebkuram skatītājam kā ceturtdienas akcijas dalībniekam, bet mērķtiecīgi tikai LNO atbalstītājorganizāciju darbiniekiem, kā arī LNO pastāvīgo sadarbības partneru pastāvīgajiem klientiem („Stockmann” pastāvīgajiem klientiem, „Nordea” bankas kredītkaršu īpašniekiem, „IZZ!” klientiem, žurnāla „Ieva” lasītāju karšu īpašniekiem). LNO veiksmes stāsts ir piedalīšanās tirdzniecības centra „Stockmann” akcijā „Trakās dienas”. Oktobrī četrus dienu laikā tika pārdotas 5466 biļetes, papildinot LNO kasi ar Ls 26 749.

2010. gadā veiksmīgi turpināta **pensionāru programmas** akcija, kas tika aizsākta 2008. gada oktobrī, lai veicinātu LNO piedāvājuma pieejamību sociāli mazaizsargātājām sabiedrības grupām un stimulētu biļešu pārdošanu. Katru mēnesi vienas repertuāra izrādes biļetēm pensionāri saņem 50% atlaidi. Kopumā 2010. gadā uz šīm izrādēm tika nopirktas 2094 biļetes. Tas apliecina, ka šī iespēja ir saistoša plašai pensionāru auditorijai.

8. ATBALSTĪTĀJI

2010. gadā sponsoru un ziedotāju interese sadarboties ar LNO ir saglabājusi pozitīvi augšupejošu tendenci, kas ir stabila, neskatoties uz sarežģīto ekonomisko situāciju valstī. LNO sponsoru paleti veido lielākie Latvijas uzņēmumi, savā segmenta līderi.

Atbalstītājus izdevās piesaistīt divām operas pirmizrādēm (baleta „Apburtā princese” patrons – SIA „Latvijas Mobilais Telefons”; operas „Jevgeņijs Oņegins” patrons – AS „Latvijas Gāze”), kā arī atjaunojuma pirmizrādei – AS „Baltic International Bank” kļuva par operas „Aīda” atjaunojuma patronu.

Kopumā 2010. gadā LNO bija septiņi ziedotāji, kā arī 12 partneri, kam LNO sniegtie pakalpojumi kalpoja kā efektīva reklāmas platforma.

Salīdzinot ar 2009. gadu, atbalstītāju skaits saglabājies nemainīgs. Bet pieaudzis piesaistīto līdzekļu apjoms: LNO atbalstītāju finansējums 2010. gadā bija Ls 593 060, kamēr 2009. gadā tas bija tikai Ls 203 096. Šogad piesaistīts pat vairāk atbalstītāju līdzekļu nekā 2008. gadā (Ls 563 088).

2010. gada beigās notika svarīga vienošanās par jaunu LNO oficiālās bankas piesaisti – par LNO oficiālo banku kļuva „Nordea bank”.

9. LABDARĪBAS PROGRAMMA

LNO turpina tradīciju iesaistīties labdarības kustībā, kā arī attīsta jaunas sadarbības formas. Saskaņā ar līgumu, ko LNO noslēdzis ar Kultūras ministriju, 2010. gadā pavisam **labdarības mērķiem novirzītas 1446 biļetes** uz 21 nosaukuma izrādēm. Bezmaksas biļetes tiek dāvinātas sociāli jutīgām sabiedrības grupām.

2010. gadā bezmaksas biļetes saņēma šādas organizācijas: Latvijas Mazturīgo atbalsta biedrība „Dace”, Drabešu internātpamatskola, SIA „Bērnu oāze”, Konsultatīvais dienas centrs „Torņakalns”, Rīgas Jēzus Evaņģēliski-luteriskā draudze, Hroniski slimo bērnu draugu biedrība „Sūrābele”, Rīgas Sporta veterānu klubs, Bērnu palīdzības fonds „Cerību stars”, Salaspils novada domes dibinājums „Salaspils bērnu un jauniešu ar invaliditāti biedrība „Zelta Atslēdziņa””, Biedrība „es gribu dzīvot”, Invalīdu apvienības „Aizvējš” Zemgales nodaļa, Multiplās sklerozes asociācijas Kurzemes nodaļa, Nodibinājums „Bērnu brīvā laika centrs „Ligzdiņa”” Smiltēnē, Bezpeļņas invalīdu biedrība „Misija Kardia”, Rīgas domes Rīgas sociālais dienesta Ziemeļu rajona nodaļa, Rīgas domes labklājības departamenta Rīgas sociālās aprūpes centrs „Stella maris”, Rīgas 1. speciālā internātpamatskola, Saldus invalīdu iniciatīvu centrs, Tērvetes bērnu nams, Biedrība „Invalīdu sporta klubs „Medūza””, Bērnu nams „Zvannieki”, Raiskuma internātskola, kā arī Strenču novada Plāņu pagasta skolēni no mazturīgām ģimenēm un „Latvijas Iepnuma” – Ilzes Ābolas – ģimene.

Sadarbībā ar LNO ilggadīgo atbalstītāju SIA „Latvijas Mobilais Telefons” uzsākti kopīgi projekti arī labdarības jomā, iepriecinot Bērnu nama „Apīte” iemītniekus un VEF vecveterānu „Minox” grupas pārstāvjus.

2010. gada 30. maijā brīvdabas pasākumā pie Rīgas Kongresu nama LNO mākslinieki piedalījās „LNT”, „Swedbank” un ziedot.lv organizētajā labestības, **ziedojumu vākšanas akcijā „Enģeļi pār Latviju”**. LNO mākslinieki pasākumā uzstājās ar fragmentu no J. Lūsēna un M. Zālītes operas „Leļļu opera”.

2010. gadā LNO ir aizsākusi **sadarbību ar Valsts asinsdonoru centru (VADC)**, piedāvājot novietot specializēto izbraukumu autobusu laukumā pie operas galvenās ieejas. VADC augstu novērtē operas iniciatīvu, jo centrālā filiāle, kas atrodas Dzirciema rajonā, nespēj piesaistīt pietiekamu donoru skaitu, tāpēc ir nepieciešami izbraukumi uz pilsētas centru un citiem rajoniem. Opera ir viens no izdevīgākajiem donoru piesaistes punktiem Rīgas centrā. VADC autobuss pieņem donorus pie operas divas reizes mēnesī, katru otro trešdienu, apkalpojot pat līdz 40 donoriem dienā, kas izbraukumos ir maksimālais apmeklētāju skaits. Opera atbalsta VADC aktivitātes, izvietojot afišas ar informāciju par plānotajiem specializētā autobusa izbraukumiem tuvākajās iestādēs.

10. PERSONĀLA POLITIKA

2010. gadā faktiskais LNO štatā nodarbināto darbinieku skaits, salīdzinot ar 2009. gadu, pieauga par 12 cilvēkiem, un uz 2010. gada 31. decembri LNO tika nodarbināti 532 darbinieki. Neskatoties uz to, uzņēmumā ir veikta štata vietu samazināšana no 533 pilnām štata vietām 2009. gada 31. decembrī uz 516,75 štata vietām 2010. gada 31. decembrī.

Darbinieku rotācijas ietvaros 2010. gadā 13 darbinieki ir devušies izdienas pensijā, no darba atbrīvoti 45, savukārt no jauna ir pieņemts 61 darbinieks, no kuriem 19 izvēlēti deviņos konkursos.

2010. gadā ir turpināta darba algu samazināšana. Vidējā darba alga LNO attiecībā pret 2009. gadu ir **samazināta par 10%**. Tikai īpašos gadījumos darba algu fonda samazināšana ir veikta uz likvidēto vakanču rēķina, kas saistīts ar tā jau zemo atalgojumu atsevišķu amatu kategorijām.

Tomēr 2010. gadā LNO turpināja nodrošināt darbinieku profesionālo izaugsmi mūžizglītības programmas „Leonardo da Vinci” ietvaros.

11. SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

2010. gada lielākais satricinājums: 3. jūnijā pārstāja darboties **LNO skatuves mehānismu vadības sistēma**. LNO skatuves mehānismu vadības sistēmas dators, kurš ražots 1992. gadā, tiek ekspluatēts intensīvā darba režīmā jau 15 gadus kopš Operas rekonstrukcijas pirmās kārtas pabeigšanas. Ar šo sistēmu tiek darbināti visi skatuves mehānismi – stangas, ripa, gaismu iekāršanas ierīces. Jau ilgā laika posmā LNO skatuves mehānismu vadības sistēmā regulāri radušies bojājumi, kuru novēršanai tika piesaistīti gan Operas spēki, gan iekārtu ražotājfirma „TheaTEC Bühnentechnische Anlagen GmbH” (Vācija), tā izvairoties no pilnīgas skatuves tehnikas darbības pārtraukuma. Līdz gada beigām tika piesaistīts ziedotājs – VAS “Latvijas Valsts meži” –, tāpēc skatuves vadības sistēmas remonts plānots jau 2011. gada pirmajā pusē.

Viens no LNO saimnieciskās darbības jauniem attīstības virzieniem ir noslēgtais **telpu nomas līgums ar grāmatnīcu „Lukabuka”**, iekārtojot tirdzniecības vietu LNO kases telpās.

12. NĀKOTNES ATTĪSTĪBAS PLĀNI

12.1. Mākslinieciskās attīstības plāni

Būtiska LNO iecere ir Riharda Vāgnera tetraloģijas „**Nībelunga gredzens**” iestudējuma pabeigšana. LNO šo projektu realizē jau kopš 2006. gada. 2010. gadā turpinājās pārrunas un sadarbības aprišu noteikšana ar izcilo R. Vāgnera mūzikas interpretu, diriģentu Kornelīusu Meisteru par darbu pie R. Vāgnera tetraloģijas iestudējuma LNO. Lai arī ierobežotā finansējuma apstākļos nācās atteikties no operas „Dievu mijkrēslis” iestudēšanas 2009./2010. gada sezonas ietvaros un pārcelt to uz 2011. gada novembri, darbs pie idejas turpinās. Vērienīgākā operas desmitgades projekta “Nībelunga gredzens” pilnīga īstenošana – visu tetraloģijas daļu rādīšana – plānota 2013. gada vasarā, kad opermūzikas pasaule atzīmēs R. Vāgnera divsimtgadi.

Ieskicēts perspektīvais **jauniestudējumu plāns nākamajai piecgadei**, tā stūrakmenī likts R. Vāgnera tetraloģijas iestudējums 2013. gadā.

Tāpat ar atbilstošu jauniestudējumu iekļaušanu repertuārā iecerēts atzīmēt arī komponista **Dž. Verdi 200 gadu jubileju** 2013. gadā.

2013./2014. gada sezonu iecerēts atklāt ar krāšņu koncertu, kas veltīts **LNO ēkas 150. gadadienai**. Ēkas vēsture aizsākās 1863. gada 29. augustā. Jubilejas koncertā līdzās LNO solistiem, korim, orķestrim un Latvijas Nacionālajam baletam piedalīties uzaicināti arī ievērojamākie latviešu izcelsmes skatuves mākslinieki, kas guvuši starptautisku atzinību un uzstājās uz ārvalstu skatuvēm, kā arī viesi, kas aizvadīto sezonu gaitā visbiežāk kuplinājuši mūsu repertuāru.

2014. ir Rīgas Eiropas kultūras galvaspilsētas gads, un tajā iecerēts LNO repertuārā iekļaut vairāku latviešu autoru jaundarbu pirmatskaņojumus, tai skaitā A. Maskata operu „**Valentīna**”, K. Pētersona operu „**Sahs**”, J. Karlsona baletu „**Karlsons lido atkal**” u.c.

Ar viesrežisori **Kirstenu Dēlholmu** un producentu kompāniju „**Hotel Pro Forma**” uzsāktas pirmās sarunas par projektu „**Rīga Rienci**”, kas balstītos R. Vāgnera operā „**Rienci**” un pieminētu šīs operas tapšanas vēsturisko saistību ar Rīgas pilsētu. Projekts iecerēts kā viens no Rīgas – Eiropas Kultūras galvaspilsētas – programmas notikumiem 2014. gadā.

12.2. Saimnieciskās darbības attīstības plāni

LNO rekonstrukcija (arhitekta Jura Gertmaņa vadībā) tika veikta vairākos posmos: 1995. gadā pēc vērienīgas restaurācijas atvērta kompleksa vēsturisko ēku, bet 2002. gadā ekspluatācijai nodeva rekonstrukcijas 2. kārtu (pasūtītājs – Rīgas dome, realizētājs – Rīgas domes Kapitālās celtniecības pārvalde). Līdz ar to LNO ēkas kompleksa rekonstrukcijas darbi netika pilnībā pabeigti un daudzām iecerēm tika meklēti pagaidu varianti, paredzot ēkas rekonstrukcijas pilnīgu pabeigšanu nākotnē. LNO rekonstrukcijas otrās kārtas laikā realizētais projekta komplekss (Jaunā zāle) balstās uz pāļiem, bet kases telpas tika būvētas kā pagaidu risinājums, rēķinoties ar drīzu rekonstrukcijas pabeigšanu, kā rezultātā kases atrastos K. Barona ielas pusē. Šī brīža kasu telpa, ņemot vērā tās pagaidu funkciju, nav būvēta uz pāļiem, tāpēc likumsakarīgs ir ēkas sēšanās process. Šo procesu rezultātā ir novērojamas problēmas ar jumta tecēšanu kasēs, kā arī ārsienu apmetuma defekti. SIA „Rīgas Nami” 2011. gadā plāno remontēt terasi virs Jaunās ēkas kasēm.

Pēdējo reizi lielāki remontdarbi LNO tika veikti, gatavojoties NATO samitam 2006. gadā (Beletāžas zāles, publikas puses gaitenju remonts, fasādes kolonnu remonts, Jaunās zāles ieejas remonts, mīkstā grīdas seguma nomaiņa vēsturiskajā ēkā, durvju remonts vēsturiskajā ēkā u.c.,).

LNO ēkā darbojas saskaņā ar noslēgto nomas līgumu, kas paredz trīs maksu, ēkas apdrošināšanu un ieguldījumus ēkas restaurācijā un renovācijā. Līgums paredz, ka šie darbi ir plānojami un veicami katru gadu Ls 30 000 apjomā. Arī "Rīgas Nami" katru gadu veic dažādus remontdarbus LNO, piemēram, 2011. gadā tiek plānots veikt virs centrālās ieejas esošā balkona hidroizolāciju un daļēju fasādes remontu.

2011. gadā ir plānots nomainīt Beletāžas zāles parketu, kas ir būtiski nolietots: gada laikā tikai LNO izrādes un koncertus apmeklē ap **160 000 cilvēku**, LNO ēkā notiek arī trīs pasākumi un ekskursijas. Beletāžas zāles parketā intensīvas ekspluatācijas rezultātā ir dažādi estētiski defekti. Parketam ik gadu tiek veikti profilakses darbi, bet šobrīd vēlreiz slīpēt to vairs nav iespējams. Notiek konsultācijas arī par Lielās zāles skatuves grīdas iespējamu nomaiņu, jo Lielā zāle tāpat tiek aktīvi ekspluatēta ik dienu – LNO ir spriegs izrāžu, mēģinājumu un tehnisko darbu grafiks. Darbība uz LNO skatuves faktiski notiek visu diennakti. Tāpēc skatuves seguma nomaiņa ir vitāli nepieciešama.

Jebkurš defekts, kas tiek atklāts LNO ekspluatācijas rezultātā, tiek dokumentēts, par to tiek informēti "Rīgas nami", kas izvērtē situāciju un sniedz savu atzinumu. LNO ir vēsturiska ēka, viena no Rīgas krāšņākajām rotām, tāpēc tās uzturēšana ir nepārtraukts visu iesaistīto pušu dialogs un kopsadarbība.

LNO cer un rēķinās ar ēkas rekonstrukcijas 3. kārtas pabeigšanu, kuras rezultātā Rīga un Latvijas kultūras sabiedrība iegūs ne tikai modernu un visām prasībām atbilstošu skatuvi un teātra kompleksu, bet arī iespēju izvairīties no daudziem papildmaksājumiem, kas šobrīd LNO jāsedz skatuves un ēkas specifikas dēļ.